

РОЗРОБКА УРОКУ НА ТЕМУ «КНИГИ - НАШІ ВІРНІ ДРУЗІ»

Тема Книги - наші вірні друзі.

Мета Розширити учням поняття про книги, як про вірних друзів. Ознайомити з історією виникнення книги. Виховувати бережливе ставлення до книги, бажання читати книги. Розвивати зорову та слухову пам'ять.

Обладнання. Набір картин, колекція книг, виставка дитячих малюнків, плакати з прислів'ями, комп'ютерний клас, комп'ютерна презентація з історії книги.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЯ ДО УРОКУ

Вже дзвінок нам дав сигнал:	А тільки руку підніми.
Працювати час настав.	У школі парту бережи,
Тож і ти часу не гай,	На ній ніколи не пиши,
Працювати починай!	А щоб урок минав не марно,
Спитає вчитель, треба встати,	Сидіти треба рівно, гарно,
Дозволить сісти – тихо сядь.	І не крутитись на уроках,
Сказати хочеш – не кричи,	Як той папуга чи сорока.

II. ПІДГОТОВКА ДО ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Мені дуже приємно говорити про те, що за час навчання в школі ви встигли подружитись. Приємно і те, що у класі у вас є друзі. Добре, що у важку хвилину товариш поруч з тобою, допоможе, порадить. Але бувають в житті такі моменти, коли ти лежиш хворий, сам-самісінький вдома, батьки на роботі, друзі в школі. Дуже сумно і неприємно тоді на душі. Лежиш в ліжку і навколо ні душі, телевізор дивитися не можна. Хто ж тоді може стати вірним другом? Відгадайте!

Біла нивка невеличка,	Нумо білу нивку обробляти, –
Там розсипана пшеничка.	Будемо усе на світі знати!
Очками її зберем,	Що це таке?
А думкою розізнаєм.	/Книжка/

Тема сьогоднішнього уроку: *"Книги - наші вірні друзі"*.

Сьогодні ви більше дізнаєтесь про книги які є нашими вірними друзями. Ви дізнаєтесь про історію виникнення книги. Ми з вами з'ясуємо чому потрібно берегти книги. І наскільки цікавий світ відкривається тим, хто читає книги. Крім того, сьогодні ви вивчите невеличкий віршик і тим самим, потренуєте свою пам'ять.

III. Вивчення нового матеріалу

1. Бесіда:

- Чи любите ви книги?
- А чому ви їх любите?
- Про що можна дізнатися з них?
- А чи є у вас вже якісь улюблені книги?

2. Узагальнення відповідей учнів

Книжок у нас багато, ще й з такими барвистими малюнками, розкриєш першу з них – опинишся в далекій казковій країні, у якій живуть велетні, веселі маленькі чоловічки, або твої ровесники.

Книга – мудрий друг, який не вміючи говорити, розказує вам про незвичайні пригоди і подорожі, про чудеса, про навколишній світ. Нерідко книга, прочитана вами в дитинстві, залишається в пам'яті на все життя. Герої, з якими ви зустрілись на сторінках книг, стають вашими вірними друзями. І сьогодні ви зустрінетесь з ...

– Здрастуйте, здрастуйте, дорогі друзі!

Ми з вами давно знайомі. Ви знаєте, що звуть мене (хором – Буратіно). І з'явився я до вас з книжки Олексія Толстого "Пригоди Буратіно" або "Золотий ключик". А ось і він, цей ключик.

- Чи подобаються вам, ці книги, що перед вами? (Виставка книг)
- А де можна взяти книгу?
- А чи знаєте ви, як виникла книга?

3. Перегляд слайдів на комп'ютері, розповідь про виникнення книги.

У стародавні часи на землі не було книжок, бо люди ще не вміли їх робити. Але потреба записувати, передавати іншим якісь відомості, досвід, знання виникла у людей дуже давно. Тож "сторінками" найдавніших книжок ставали камені, стіни печер, сокири, вояцькі щити.

Писали на всьому. Бо ж не було тоді ані паперу, ані пер, чи олівців, не знали люди і літер - їх замінювали малюнки. Згодом люди винайшли перші абетки, додумалися писати на глиняних табличках, які потім сушили й випалювали на вогні. Та хіба на таких сторінках-цеглинах багато напишеш? До того ж ці книжки були важкі! Коли, скажімо, якийсь, учений збиравсь в дорогу і брав із собою дві-три такі "книжки", для цього йому потрібен був віз.

З часом люди навчилися робити зручні й легкі книжки з тонкої козячої або телячої шкіри. Першу таку книжку зробили в 2 ст. до н.е., в Малій Азії, в стародавньому місті Пергамі. Через те папір із шкіри й називали пергаментом. Але ці книжки були дуже дорогі. На виготовлення однієї книжки потрібні були шкури з цілої череди

телят.

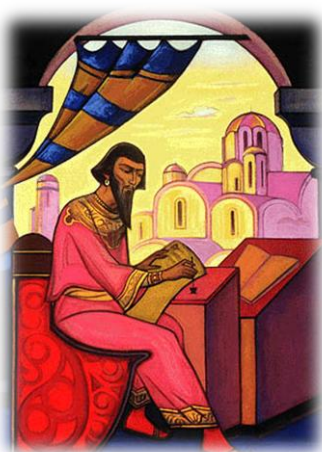

Отож, люди шукали, з чого робити книги, щоб вони були дешевші й простіші. І знайшли. У далекій Африці на берегах повноводних річок простягнулися нескінченні зарості болотяної рослини - папірусу. Той папірус люди використовували на будівництві. Якось один чоловік лагодив хату. Розрізав стеблину папірусу, витяг волокнисту серцевину, і поклав її на осонні. Через деякий час він спостеріг, що волокна перетворилися на сухі вузьенькі стрічки. Ще більше здивувався чоловік, побачивши, що стрічки добре вбирають фарбу. Значить на папірусі можна писати! Відтоді з'явилися книжки, а краще сказати - сувої з

папірусу. Писати на сухих стеблах папірусу було зручно, але через кілька років такі "книги" ламалися і розсипалися.

Невблаганний час доніс до наших днів не так уже й багато стародавніх книжок і свідчень того, як жила книга на території нашої країни. І все ж з певністю можна сказати, що книжка ще за часів Київської Русі була у великій пошані.

Відомий школярам з історії київський князь Володимир Святославович відкривав школи, спеціальні майстерні, де переписували, розмножували книги.

А в часи князювання Ярослава Мудрого у Києві при Софіївському соборі засновується перша у Київській Русі бібліотека.

Сиділи переписувачі в соборі, переписували книги, перекладали з інших мов. Потім з Києва книги потрапляли до інших міст. А варто нагадати, що коштували тоді книги дуже дорого, виготовлялися вони з пергаменту. А ще ж палітурка! Її оздоблювали коштовним камінням, золотом, сріблом. Тому й не дивно, що до полиці книгу частенько прикріплювали ланцюгом.

Жаль, ой як жаль, що книги з бібліотеки Ярослава Мудрого не дійшли до нас. Після захоплення Києва ханом Батиєм у 1240 році доля їх невідома. Є припущення про те, що кияни надійно заховали від ворогів цей скарб. Де саме? Поки що невідомо. Може, комусь з наших читачів поталанить: виросте, вивчиться.

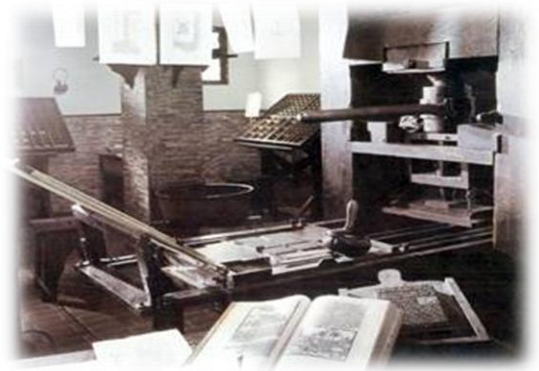

Згадуймо про давніх переписувачів книг з пошаною. Не було паперу, не було верстатів для друкування. Кожен учень знає, як важко писати без перерви бодай годину. А для того, щоб виготовити одну копію рукописної книги, необхідно було працювати не один день і не один місяць. Тому переписувачі й раді-

ли, закінчивши роботу. І частенько залишали на згадку таку приписку: "Як радіє заєць, вирвавшись із тенет, а птах – із клітки, риба – із сіті, а боржник – од лихваря, а холоп від господаря, так само радіє переписувач, закінчивши книгу, дописавши останню сторінку".

І от прийшла пора славним, вікопомним подіям. У 13 столітті в Європі навчалися виготовляти папір, схожий на той, яким користуємось і сьогодні.

В середині 15 століття в Німеччині працював перший у Європі друкарський верстат майстра Йоганна Гутенберга. Літери для друку виготовлення з металу. З літер складалися слова, цілі рядки, сторінки. І такі металеві літери слугували довго. До того ж верстат

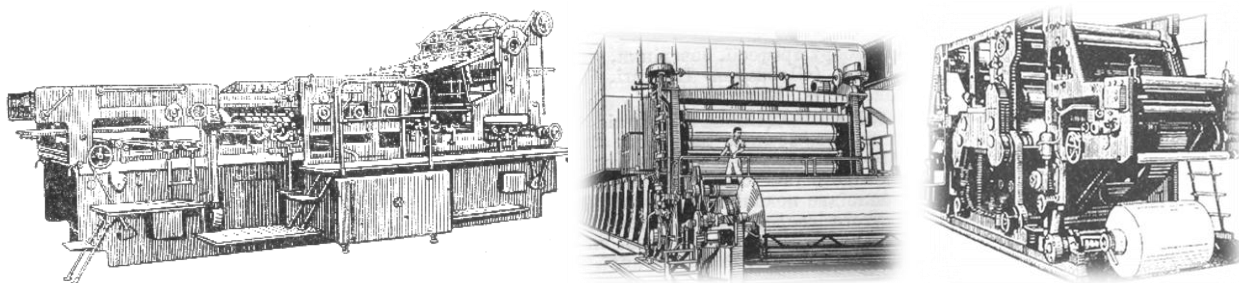

Гутенберга був механізований, що дуже прискорювало друкування книжок.

Відтоді друкарні з'явилися в різних містах і країнах. Відомий білоруський просвітитель і перекладач Франциск Скорина організовує друкування книжок у Празі і Вільнюсі. 19 квітня 1563 року чудові майстри Іван Федоров і Петро Мстиславець у Москві почали складання

першої датованої російської друкованої книги - "Апостола". Тепер уже не пишець виводив од руки, а майстер-друкар складав літеру до літери, рядочок до рядка. Потім металеві рядки складав - верстав - у сторінку і вставляв до спеціальної рамки. Помічник Федорова Мстиславець ніс рамку з рядками майбутньої книги до друкарського верстата. Змастивши чорною фарбою шрифт тексту, він клав на нього аркуш чистого паперу і міцно притискав його пресом. Сторінку віддруковано!

Подальший розвиток паперового виробництва передбачає створення обладнання, за допомогою якого можна виробляти папір. Далі ви можете побачити друкарські машини: перша – це газетна друкарська машина за допомогою якої виготовляють газети. А друга – це двофарбова аркушева плоско друкарська машина. За допомогою таких машин виготовляють книги.

4. Фізкультхвилинка

Трава низенька, низенька,
Дерева високі, високі,
Вітер дерева колише гойдає,
То вправо, то вліво нагинає,

То вниз, то вверх підіймає,
Пташки летять відлітають,
А учні тихенько за парти сідають.

5. Вірші про книгу

Народ здавна любив і поважав книгу. Склав про неї багато прислів'їв та віршів.

Книга друг ти нам незмінний,
Друг любимий, з ранніх літ.
Ми з тобою пізнаємо світ,
Ми побачим всю країну –
Нашу рідну Україну.
Є великі й малі, є легкі і важкі
На полицях, в столі –
Та одна серед них –
Перша книга із книг:
Ту що звем букварем
Ми найперше берем.

Як краплин у Дніпрі,
Як зірок угорі,
Як листя на гіллі –
Стільки книг на землі!

Скільки книг в твоїй книгарні,
Книги різні, дуже гарні.
Лячно книгам: хто їх купить?
Раптом купить хто не любить.

– Так дуже добре, а може хтось ще й прислів'я знає?

1. Книга вчить, як на світі жити.
2. Хто багато читає, той багато знає.
3. Читання – ось краще навчання.
4. З книгою подружишся – розуму наберешся.
5. Книга допоможе в труді – виручить в біді.
6. Книга – твій друг, без неї, як без рук.

6. Інсценізація "Брудна книга"

Книга: Ой-ой-ой! Не маю сили! Ви на мене наступили!

Учень: Що це тут валяється?

Вчитель: Книжка виявляється!

Книга: Як тепер тебе читати?

Я подерта, я потерта.

Скільки ми читали книг,

Кінчики загнуті, сторінки пом'яті.

А не бачили таких".

Він мене скалічив,

Я терпіть не маю сили

А тепер не лічить.

Та й подалась в світ блукати

Люди скажуть: "Ой, чия ти?"

Долі кращої шукати.

Вчитель: Хто ж господар твій?

Книга: Андрій.

Вчитель: З нашого класу?

Книга: Я сама не знаю.

Вчитель: Коли не соромиться, то нехай признається.

– Давайте з'ясуємо дітки, чия ж це книжка?

– Чи є в нашому класі такий Андрій?

– Ні, книжечко, Андрія в нашому класі немає.

– А хто ж мені скаже, як треба ставитись до книги? (відповіді дітей)

– Так, добре, але щоб ви про це пам'ятали і розповіли своїм друзям, молодшим братикам і сестричкам книга хоче вам зачитати своє прохання.

(Книжка читає своє прохання)

Прохання книги:

Дорогі діти! Я книга – ваш вірний друг, від усього серця прошу вас:

- *Не беріть мене брудними руками.*
- *Коли гортаєте мої сторінки, не слиньте пальців, не загинайте мої сторінки.*
- *Не малюйте на мені і нічого не пишіть.*
- *Виготовте для мене закладку і не вставляйте між сторінками ручку або олівець – від цього я псуюсь.*
- *Не кидайте мене будь-де, а кладіть завжди на певне місце.*

Коли би, діти, ви раденько

До серця взяли ці слова –

Що я б уже була чистенька

І вся біленька, мов нова.

- Дякуємо тобі книжечко!
- Так чому необхідно берегти книги?
- А тепер книга вам кожному роздасть свої пам'яточки, прочитайте їх, запам'ятайте, і завжди виконуйте ці прохання і тоді книги з вами будуть дружити і вам буде легше й цікавіше жити.

7. Логічні завдання

- А зараз давайте перевіримо, як ви запам'ятали правила поведінки з книгою. В кожного з вас лежить смужечки з словами "так" і "ні". Я розповідаю вам, як поводитись з книжкою, якщо вірний вислів, то ви показуєте значок "так", якщо невірно – "ні". Слухайте уважно...

1. Зробив красиву закладку і поклав у книгу.
2. Вдарив книгою товариша по голові.
3. Прибіг з вулиці, ще й руки не помив, а за книжку схопився.
4. Обгорнув книгу чистим папером.
5. Намалював гарненьку машинку у книзі.

6. Розлігся на дивані й читаю.

7. Читаю сидячи за столом.

8. Їм борщ і читаю казку.

– Молодці, діти! Ви добре знаєте правила поведінки з книгою.

8. Гра "Чарівна паличка"

– А тепер ми з вами пограємо в гру, яка називається "Чарівна паличка".

Як ви бачите в мене є чарівна паличка, і зараз я буду нею вказувати на когось з вас, той на кого я вкажу буде розповідати вірш, загадку чи прислів'я про книгу.

В кожному домі, в кожній хаті –

У містах і у селі –

Хто навчився вже читати,

Має книжку на столі.

Дружба з книгою – це свято,

Не було б його у нас

Ми не знали б так багато

Про новий і давній час.

Не куц, а з листочками,

Не сорочка, а зшита,

Не людина, а розповідає.

/Книжка/

Завжди можу стати в пригоді,

Моїх вам порад не злічить.

І кажуть про мене в народі:

"Мовчить, а сто дурнів навчить".

/Книжка/

Книги дружать з дітворою

Полюби їх у житті –

І улюблені герої

Будуть друзями в путі.

Сторінки книжок завітних

Всіх нас доброму навчать

Працювати і учитись

І Вітчизну шанувать.

Книга – для розуму, що теплий дощик – для посівів.

Дім без книги, як голова без розуму.

Книга не пряник, а людей до себе манить.

З книгою дружити – весь вік не тужити.

Золото добувають із землі, а знання – із книг.

Хороша книга яскравіша за зірку.

IV. Підсумок уроку

- А тепер давайте перевіримо, як ви запам'ятали історію виникнення книги:
- На чому писали прадавні люди?
- З чого робили пергамент?
- З якої болотяної рослини робили книги?
- Чому книги прив'язували до полиць?
- Де засновується у Київській Русі перша бібліотека?
- Хто створив перший верстат у Європі?
- Хто склав першу датовану російську книгу "Апостол"? (або кому створений пам'ятник у м. Львові?)
- Так скажіть чому книги називають нашими друзями?
- А зараз Буратіно вручить вам ключики, якими ви будете відкривати сторінки книг.

Дорогі, діти! Скажіть чи сподобався вам урок? А що сподобалось найбільше?

Висновок вчителя

Читайте, читайте й читайте! Хай не буде у вас жодного дня, щоб ви не прочитали бодай однієї сторінки з нової книги.

Людина, яка любить і вміє читати – щаслива людина. Навколо неї завжди багато розумних, добрих і вірних друзів. Друзі ці – книги.

Закінчився наш урок

Працювали ми старанно,

Щоб сказати у кінці

Що у нашій 3-м класі

Діти просто молодці!